

Wewnętrzny
System
Doradztwa Zawodowego

Szkoła Podstawowa nr 4
im. gen. Mieczysława Smorawińskiego
w Turku

Wybrane regulacje prawne dot. doradztwa zawodowego.

Podstawy prawne do realizacji zadań z zakresu doradztwa zawodowego

- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. 2023 poz. 984)
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 2022 poz. 2230)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. 2023 poz. 900)
- Ustawa z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 2245)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2019 poz. 325)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół ([Dz.U. 2019 poz. 639](#) z późn.zm)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2017 poz. 1591 z późn. zm)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. 2019 poz. 502 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U.2017 poz. 1575 z późn. zm.)

Szczegółowe regulacje wprowadzają rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej, m.in. w sprawie doradztwa zawodowego, w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół oraz w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego opracowany na podstawie obowiązujących aktów prawnych oraz:

Projektu „Efektywne doradztwo edukacyjno-zawodowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych” - Ośrodek Rozwoju Edukacji Warszawa 2017

Przykładowy program realizacji zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w klasie 7 i 8 szkoły podstawowej Beaty Grzelak - Ośrodek Rozwoju Edukacji Warszawa 2017

„Nadchodzący czas, to czas umysłowego pracownika, który oprócz formalnego wykształcenia posiada umiejętność praktycznego stosowania wiedzy oraz nawyk nieustannego uczenia się”.

Peter Druker

Wprowadzenie

Zgodnie z art. 292 ust. 1 *Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe* w roku szkolnym 2018/2019 zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 7 *Ustawy – Prawo oświatowe*, są realizowane w oparciu o program przygotowany przez nauczyciela realizującego te zajęcia i dopuszczony do użytku przez dyrektora szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej.

Do funkcji doradztwa zawodowego zalicza się: kierowanie, doradzanie, sugerowanie, pomaganie w wyborze takiej ścieżki edukacyjno-zawodowej, która zagwarantuje pełny rozwój osobowy, czyli samorealizację. Dlatego też zadaniem doradcy zawodowego jest pomóc uczniom w przygotowywaniu się do trafnego wyboru szkoły i odpowiedniego profilu klasy. Charakter doradztwa zawodowego sprowadza się do tego, że w pełni jest respektowana i doceniana autonomia i indywidualność jednostki. W oparciu o uzyskaną wiedzę na temat posiadanych cech charakteru, zdolności, zainteresowań, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia przedstawia się uczniowi informacje o możliwościach dalszego kształcenia.

I. Główny cel realizacji orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w szkole podstawowej

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

II. Działania związane z doradztwem zawodowym i ich adresaci

Działania związane z doradztwem zawodowym w szkole podstawowej są kierowane do trzech grup adresatów:

- uczniów,
- rodziców,
- nauczycieli.

Działania kierowane do uczniów:

- udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: poznawanie własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno- -zawodowych;
- pomaganie uczniom w przygotowywaniu teczek „portfolio”;
- aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;
- określanie potencjału edukacyjno-zawodowego;
- prowadzenie kół zainteresowań;

- organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne;
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- informowanie o ofercie kształcenia w szkołach programowo wyższych;
- umożliwienie udziału w spotkaniach z absolwentami szkoły (prezentacje ścieżek rozwoju edukacyjno-zawodowego);
- wspieranie uczniów w przygotowaniu Indywidualnych Planów Działania (IPD);
- organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów;
- organizowanie spotkań z inspirującymi osobami (pasjonatami, autorami innowacyjnych rozwiązań – młodymi ludźmi, którzy odnieśli sukces zawodowy);
- organizowanie wycieczek zawodoznawczych;
- stwarzanie uczniom klas VII–VIII możliwości udziału w ramach zajęć edukacyjnych w zajęciach u pracodawców lub w centrach kształcenia praktycznego – zgodnie z ich zainteresowaniami i potrzebami;
- umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej poprzez strony internetowe szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne, e-dziennik;
- organizowanie zajęć w świetlicy związanych z orientacją zawodową,
- organizowanie kącików zawodoznawczych, np. w świetlicy szkolnej, w salach edukacji wczesnoszkolnej;
- organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym, np. konkursy, festiwale czy prezentacje zawodów;
- umożliwianie uczniom udziału w tzw. lekcjach zawodoznawczych organizowanych przez szkoły ponadpodstawowe zawodowe;
- udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- prowadzenie projektów edukacyjnych tematycznie powiązanych z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym.

Działania kierowane do nauczycieli, wychowawców, specjalistów:

- umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;
- prowadzenie lekcji otwartych;
- zwoływanie szkoleniowych posiedzeń rady pedagogicznej;
- organizowanie wizyt studyjnych w firmach;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

Działania kierowane do rodziców:

- organizowanie spotkań informacyjno-doradczych z doradcą zawodowym w szkole;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji działających na rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów;
- informowanie o targach edukacyjnych;
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez: biblioteczkę publikacji, stronę www szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne, e-dziennik);

- włączanie rodziców w szkolne działania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym. Orientacja zawodowa i doradztwo zawodowe dla uczniów są realizowane:
- podczas grupowych zajęć związanych z doradztwem zawodowym prowadzonych przez doradcę zawodowego, które wynikają z ramowych planów nauczania;
- podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców – m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (jak np. szkolne targi edukacyjne, projekty edukacyjne, konkursy zawodoznawcze) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, festiwalu zawodów, w wizytach zawodoznawczych w zakładach pracy).

III. Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym

W szkole podstawowej w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej), nauczyciel-wychowawca w świetlicy szkolnej, nauczyciel-bibliotekarz, specjaliści (m.in. pedagog, psycholog, doradca zawodowy) oraz inne osoby zatrudnione w szkole, np. pielęgniarka szkolna.

Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

Doradca zawodowy:

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów.
- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym;
- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;
- współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;

- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;
- współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego.

Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Specjaliści:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele-wychowawcy w świetlicy szkolnej:

- włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- organizują w sali kąciki zawodoznawcze;
- rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

Nauczyciel-bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

Inne osoby zatrudnione w szkole. np. pielęgniarka:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków – adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów.

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego (WSDZ) to celowe, uporządkowane i wzajemnie powiązane działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę. WSDZ jest opracowany na cały cykl kształcenia w szkole podstawowej, dla usprawnienia realizacji zapisów WSDZ przygotowuje się roczny plan realizacji działań doradczych. W rocznym planie znajdują się następujące elementy: rodzaj działania/tematyka zajęć; metody i formy realizacji; odbiorcy; realizatorzy i sojusznicy; terminy; uwagi do realizacji/komentarze.

IV. Założenia ogólne programu

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę szkoły, systemowej koncepcji doradztwa zawodowego rozumianego jako: uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Zgodnie z modułową strukturą programu w każdej klasie są realizowane cele ze wszystkich czterech wskazanych obszarów:

- *Poznawanie własnych zasobów;*
- *Świat zawodów i rynek pracy;*
- *Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie;*
- *Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.*

Treści są sukcesywnie pogłębiane/poszerzane w kolejnych latach kształcenia.

Przewidziane w programie działania związane z doradztwem zawodowym są powiązane z treściami kształcenia ogólnego, co umożliwi uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i karierą zawodową.

V. Cel ogólny doradztwa zawodowego

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania, przy wsparciu doradczym, decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

VI. Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów – które jednocześnie wyznaczają treści programowe doradztwa zawodowego:

1. Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.

2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonocnego poradnictwa kariery.

Cele szczegółowe programu

W obszarach:

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

1.1 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe oraz stan zdrowia)

1.2 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autodiagnozy, ocen innych osób i innych źródeł;

1.3 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;

1.4 charakteryzuje wartości z uwzględnieniem wartości pracy i etyki zawodowej;

1.5 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji.

2. SWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając składowe ich opisów, w tym dróg ich zdobywania;

2.2 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy;

2.3 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;

2.4 dokonuje autoprezentacji;

2.5 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;

2.6 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIE PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

3.1 analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego pod kątem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;

3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznanych własnych zasobów;

3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaszkolnej w Polsce;

3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – uczeń:

4.1 planuje ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów;

4.2 podejmuje decyzje o dalszej drodze edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;

4.3 określa marzenia, cele i plany edukacyjno-zawodowe na bazie własnych zasobów;

4.4 i enty_ kuje osoby i instytucje wspomagajace planowanie kariery i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystac z ich pomocy.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego w szkole podstawowej. Uwzględniają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły i cele edukacji poszczególnych przedmiotów, m.in. wiedzy o społeczeństwie oraz wychowania do życia w rodzinie, co umożliwia realizowanie programu zarówno podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, jak i na zajęciach z wychowawcą, lekcjach przedmiotowych oraz na dodatkowych zajęciach edukacyjnych w tym innych zajęciach obejmujących wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu – w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu doradztwa zawodowego dla klas VII–VIII szkoły podstawowej są spójne z celami preorientacji zawodowej (przedszkole), orientacji zawodowej (klas I–VI szkoły podstawowej) i doradztwa zawodowego w szkołach ponadpodstawowych.

VII. Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

a. podczas wynikających z ramowych planów nauczania grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego;

b. podczas:

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami; prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);

c. podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. mini targi edukacyjne, projekty edukacyjne, konkursy Zawodo znawcze) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, festiwal zawodów, udział w wizytach Zawodo znawczych w zakładach pracy). Dzięki tym wizytom uczniowie mają możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami zawodów/specjalności, a dzięki temu stają się otwarci i zorientowani na rynek pracy oraz pracodawców oraz mogą odnieść wymagania danego zawodu do swoich potrzeb i możliwości.

Zajęcia z uczniami są opracowane z myślą o ich realizacji podczas zajęć związanych z doradztwem zawodowym (wynikających z rozporządzenia o ramowych planach nauczania) oraz podczas zajęć edukacyjnych, zajęć z wychowawcą oraz innych zajęć (wynikających z rozporządzenia w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej), w ramach, których prowadzący wspierają uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu.

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

1.1 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe oraz stan zdrowia)

- *Moje umiejętności – moje sukcesy*
- *Zdolności i uzdolnienia*
- *Ja w moich oczach*
- *Ja w oczach innych (część I i II)*
- *Temperament jak z bajki*

1.2 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autodiagnozy, ocen innych osób oraz innych źródeł

- *Moje portfolio i e-portfolio (część I)*
- *Moje portfolio i e-portfolio (część II i III)*

- 1.3 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych
- *Czy i ja mogę być bohaterem?*
 - *Ograniczenia czy możliwości?*
- 1.4 charakteryzuje wartości, z uwzględnieniem wartości pracy i etyki zawodowej
- *Jakie wartości są dla mnie ważne?*
- 1.5 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji
- *Rozpoznaję swoje aspiracje*

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- 2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając składowe ich opisów, w tym dróg ich zdobywania
- *Zawody wokół nas*
 - *Marzenia do spełnienia*
 - *W jakich zawodach wykorzystam wiedzę z ...?*
 - *Rzemiosło – alternatywą dla młodych zawodowców*
 - *Startujemy zawodowo – Zawodoznawcza Liga Klas*
 - *W roli głównej – wywiad z przedstawicielem zawodu*
- 2.2 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy
- *Jak scharakteryzować współczesny rynek pracy?*
 - *Nowe zawody na rynku pracy*
- 2.3 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców
- *Moje zasoby i preferencje a oczekiwania pracodawców*
- 2.4 dokonuje autoprezentacji
- *Autoprezentacja, czyli sztuka przedstawiania siebie*
- 2.5 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka
- *Praca jako wartość w życiu człowieka*
- 2.6 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy
- *Wolontariat – wstępem do kariery*

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- 3.1 analizuje oferty szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego pod kątem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji
- *Szkoły zawodowe – szkołami pozytywnego wyboru*
- 3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów
- *Informacje w zasięgu ręki, czyli poznaję ofertę szkół ponadpodstawowych*
- 3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaszkolnej w Polsce
- *Szkoła podstawowa i co dalej? Moja edukacyjna przygoda*
 - *W szkole czy poza szkołą? Gdzie się uczyliśmy?*
 - *Co gwarantuje mi szkoła? Kwalifikacje i kompetencje*
 - *Wybieram zawód czy szkołę*
- 3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie
- *Jak długo uczyliśmy się? (część I)*
 - *Jak długo uczyliśmy się? (część II)*

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – uczeń:

- 4.1 planuje ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów

- *Kariera zawodowa. Co w trawie piszczy?*

4.2 podejmuje decyzje o dalszej drodze edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym

- *Jak wybrać szkołę?*

4.3 określa marzenia, cele i plany edukacyjno-zawodowe na bazie własnych zasobów

- *Kim chcę zostać w przyszłości?*

4.4 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie kariery i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy

- *Doradca zawodowy – kto to taki?*

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu doradztwa zawodowego dla klas VII–VIII szkoły podstawowej są spójne z celami preorientacji zawodowej (przedszkole), orientacji zawodowej (klas I–VIII szkoły podstawowej) i doradztwa zawodowego w szkołach ponadpodstawowych.

Warunki i sposoby realizacji programu

Plan realizowany jest wśród uczniów klas VII i VIII. Działania prowadzone w ramach doradztwa zawodowego zaplanowane są na rok szkolny w wymiarze 10 godzin w klasie VII oraz 10 godzin w klasie VIII i zakładają realizację zagadnień związanych z poznaniem:

- siebie, swoich mocnych i słabych strony, zainteresowań, zdolności, predyspozycji, oraz czynników jakie należy brać pod uwagę przy wyborze przyszłego zawodu i szkoły,
- młodzież zapozna się z zawodami istniejącymi na rynku pracy – uczniowie poznają jakie czynności wykonuje osoba reprezentująca dany zawód, jakie są wymagania,
- omawiane będą przeciwwskazania zdrowotne przy wyborze zawodu (stąd spotkanie z higienistką szkolną lub lekarzem medycyny pracy),
- organizowane będą wyjścia na dni otwarte do szkół ponadpodstawowych oraz wycieczki do PUP, TIG, zakładów pracy, itp.
- nauczyciele szkół średnich (dyrektorzy) zapraszani będą na spotkania z młodzieżą (przedstawią oferty szkół, kierunki kształcenia, zasady naboru, zaprezentują foldery, ulotki, broszury, przedstawią pokazy multimedialne),
- ankiety – test predyspozycji zawodowych, test zainteresowań,

PROPONOWANE METODY PRACY NA DORADZTWIE ZAWODOWYM.

- ankieta,	- projekt edukacyjny
- autoprezentacja,	- burza mózgów,
- ćwiczenia grupowe,	- debata „za i przeciw”,
- dyskusja problemowa,	- kwestionariusz,
- lekcja odwrócona,	- mini-wykład,
- ocena pracy grupowej,	- rozwiązywanie problemów,
- plakat,	- skojarzenia,

Opis zakładanych efektów kształcenia

W zakresie wiedzy uczeń:

- posługuje się pojęciami związanymi z tematyką rynku pracy, kwalifikacji zawodowych;
- identyfikuje swoje możliwości psychofizyczne i predyspozycje zawodowe;
- wyjaśnia zależności pomiędzy zainteresowaniami a wyborem zawodu;
- wymienia umiejętności niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych.

W zakresie umiejętności uczeń:

- rozwija swoje zainteresowania;
- wykorzystuje wiedzę teoretyczną z zakresu doradztwa zawodowego, aby trafnie określić swe predyspozycje, zdolności, umiejętności;

- samodzielnie lub z pomocą doradcy planuje dalszą ścieżkę rozwoju edukacyjno-zawodowego.

W zakresie kompetencji społecznych uczniów:

- skutecznie współpracuje z kolegami w zespole;
- przyjmuje twórczą i refleksyjną postawę wobec przekonań oraz sposobu postępowania innych ludzi;
- rozwiązuje konflikty powstające podczas pracy zespołowej.

Współpraca z rodzicami

- Prezentacja założeń pracy informacyjno – poradczej szkoły na rzecz uczniów.
- Włączenie rodziców jako przedstawicieli różnych zawodów do działań z zakresu poradnictwa zawodowego.
- Uświadomienie rodzicom ich wpływu na decyzje edukacyjno-zawodowe ich dzieci - rodzic jako pierwszy doradca zawodowy swego dziecka.
- Przedstawienie aktualnej oferty edukacyjnej szkolnictwa ponadgimnazjalnego.
- Konsultacje z rodzicami uczniów, którzy mają różnorodne problemy.
Weryfikacja efektów zajęć – zamiast oceniania

Działania realizowane w ramach doradztwa zawodowego mają wspierać uczniów w procesie przygotowania do wyboru kierunku dalszego kształcenia i zawodu, dlatego zamiast tradycyjnego oceniania będziemy kształtować umiejętność uczniów do autorefleksji i samooceny. Sprzyja to budowaniu większej otwartości uczniów, ich aktywności i zaangażowaniu, motywacji do udziału w dyskusjach i do wyrażania własnych opinii, jak również skłania do refleksji. Uczniowie podczas zajęć będą również otrzymywać punkty z zachowania za zaangażowanie w projekty edukacyjne i w zajęcia.

VIII. Procesy wspierające program doradztwa zawodowego w klasach 1-6

1) W KLASACH 1-3

Świadomość rosnących zależności między edukacją a rynkiem pracy nakazuje podjąć działania edukacyjne, których celem jest kształtowanie od najmłodszych lat kompetencji w maksymalnym stopniu skorelowanych z wymaganiami rynku pracy. W związku z tym konieczne jest zwiększenie treści, narzędzi i zasobów wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy. Sprzyjać temu będzie nauczanie eksperymentalne, kształtowanie właściwych postaw (kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości), praca zespołowa oraz metody zindywidualizowanego podejścia do ucznia.

Orientacja zawodowa dzieci w klasach I - III

- obejmuje poznanie pracy w wybranych zawodach w ramach kształcenia zintegrowanego
- nauczyciele kształtują właściwe postawy dziecka wobec pracy ludzkiej (szacunek)
- nauczyciele zapoznają z różnorodnymi zawodami, szczególnie z tymi z najbliższego otoczenia dziecka, zawodami ich rodziców i najbliższej rodziny
- uświadamiają dzieciom wzajemną zależność między zawodami.

Treści te dzieci będą przyswajały poprzez:

- Poznawanie narzędzi, warsztatu pracy, charakterystycznych ubrań, wytworów pracy.
- Wnioskowanie o predyspozycjach niezbędnych do wykonywania danego zawodu.
- Analizę dobrych i złych strony danej pracy (satysfakcja ale i obowiązki).

Metody pracy

- spotkania z zaproszonymi przedstawicielami danego zawodu
- wizyty w miejscach pracy- zakładach, instytucjach

- konkursy, zagadki, krzyżówki, kalambury, ilustrowanie, dyskusje, nauka wierszy, odgrywanie ról,

2) W KLASACH 4-6

Organizacja zajęć

Realizacja zajęć z doradztwa zawodowego odbywa się na godzinach z wychowawcą oraz innych zajęciach edukacyjno-wychowawczych z uczniami. Zajęcia prowadzić mogą wychowawcy, nauczyciele, pedagog, psycholog, doradcy zawodowi lub specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz inne osoby (np. przewodnicy podczas wycieczek zawodoznawczych, przedstawiciele zawodów, absolwenci).

Metody i techniki pracy.

- lekcje dydaktyczne (np. język polski, matematyka, historia, fizyka, chemia, wiedza o społeczeństwie, języki obce, technika, informatyka),
- zajęcia aktywizujące uczniów do samodzielnego wyboru zawodu prowadzone z całymi zespołami (warsztaty, lekcje zawodoznawcze, treningi),
- udzielanie informacji w zakresie wyboru kierunku dalszego kształcenia zawodu i planowania dalszej kariery zawodowej,
- udzielanie indywidualnych porad i konsultacji dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
- giełdy szkół ponadgimnazjalnych,
- teczki informacji o zawodach,
- organizowanie wycieczek do zakładów pracy i instytucji kształcących,
- organizacja spotkań zawodoznawczych,
- obserwacja zajęć praktycznych w szkołach ponadpodstawowych,
- konkursy zawodoznawcze,
- prezentacje wizualne, filmy, gry komputerowe, prezentacje multimedialne,
- praca z komputerem – śledzenie danych statystycznych, korzystanie z zasobów Ośrodka Rozwoju Edukacji, korzystanie z publikacji EUROGAIDANCE, wykorzystywanie wyszukiwarki „Informator o zawodach”,
- ankiety, kwestionariusze,
- spotkania informacyjne z rodzicami,
- zakładka informacyjna na stronie internetowej szkoły (np. broszury dla rodziców, broszury dla uczniów),
- wywiady i spotkania z absolwentami.

Sojusznicy szkoły w realizacji programu doradztwa zawodowego są:

- pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej,
- pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy,
- organizatorzy targów szkół ponadpodstawowych
- rodzice,
- osoby wpierające organizację szkolnego doradztwa zawodowego (np. pracownicy zakładów pracy, przedstawiciele zawodów itd.),
- absolwenci szkoły.

Zasoby:

- Wykwalifikowany doradca zawodowy (koordynator doradztwa zawodowego),
- Materiały z zakresu doradztwa zawodowo-edukacyjnego w bibliotece,
- Zakładka na szkolnej stronie internetowej poświęcona doradztwu zawodowemu,
- Narzędzia diagnostyczne do rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów,
- Zasoby internetowe:
 - Informacje o zawodach, rankingi szkół www.perspektywy.pl

- Informacje o rynku pracy www.barometrzwodow.pl
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna www.oke.waw.pl
- Informacje dotyczące szkół i zawodów <https://infozawodowe.men.gov.pl/zawody/>
- <https://doradztwo.ore.edu.pl/informator-o-zawodach-szkolnictwa-branzowego/>
- Przewodnik po Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji <https://kwalifikacje.gov.pl/jestem/jestem-uczacym-sie>
- Zasoby ORE <https://doradztwo.ore.edu.pl/narzedzia-diagnostyczne-dla-doradcow-zawodowych/>
- Zasoby ORE <https://doradztwo.ore.edu.pl/informator-o-zawodach-szkolnictwa-branzowego/>
- Mobilne Centra Informacji Zawodowej OHP www.dokariery.pl
- Informacja o zawodach rynku pracy <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/doradca-2000>
- Informacja o zawodach, zakładka Ścieżki kariery www.mapakarier.org
- Tak, zdam! (kalkulator punktów) <https://takzdam.pl/>
- Zasoby EUROGAIDANCE www.eurogaidance.pl,
- Program komputerowy „Informator o zawodach”, „Labirynt zawodów” (labirynt-zawodow.progra.pl) – niewerbalny test predyspozycji zawodowych i zasób informacji zawodowych dla uczniów,
- „Talentgame” (www.talentgame.pl)
- Gra edukacyjno-diagnostyczna „Tajemnice Aeropolis”.

Przewidywane efekty:

1. Uczniowie lepiej poznają siebie, swoje mocne i słabe strony, cechy psychiczne, osobowość, temperament.
2. Uczniowie zdobędą umiejętność efektywnego komunikowania się z rówieśnikami ludźmi dorosłymi (przedstawicielami różnych zawodów).
3. Uczniowie rozpoznają swoje predyspozycje niezbędne do wykonywania określonych czynności.
4. Uczniowie zdobędą informacje o różnych zawodach, a tym samym będą lepiej przygotowani do wejścia na rynek pracy.
5. Poznają środowisko pracy, zadania i czynności związane z wykonywanymi zawodami.
6. Zdobędą wiedzę na temat wykonywanych zawodów, używanych narzędzi pracy, predyspozycji niezbędnych do wykonywania danego zawodu.
7. Poznają w ogólnym zarysie rynek pracy.
8. Uczniowie łatwiej będą podejmować efektywne decyzje o dalszym kształceniu.
9. Uczniowie zdobędą wiedzę o systemie szkolnictwa ponadpodstawowego.
10. Uczniowie poznają informacje o zasadach rekrutacji do poszczególnych szkół ponadpodstawowych.
11. Uczniowie zdobędą wiedzę dotyczącą radzenia sobie w sytuacjach trudnych.
12. Uczniowie będą dokonywać selekcji informacji związanych z rynkiem pracy.
13. Rodzice i nauczyciele uzyskają pomoc i wsparcie w zakresie wiedzy zawodoznawczej.

Załączniki:

1. Tematy zajęć z doradztwa zawodowego klasy 7.
2. Tematy zajęć z doradztwa zawodowego klasy 8.

Zespół ds. opracowania programu wspierania doradztwa zawodowego w składzie:
Joanna Krzeszewska, Hanna Rogodzińska, Anna Haładyn, Anna Grzelak,